Názov projektu: Sanácia environmentálnej záťaže na lokalite ZH (015) Žiar nad Hronom – stará skládka PO ZSNP (SK/EZ/ZH/1101) - druhá fáza

Žiadateľ: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Operačný program: Program Slovensko

Špecifický cieľ: RSO2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia (KF)

Kód výzvy: PSK-MZP-011-2024-FA-KF

Kód ITMS: 401202FFR1

Trvanie projektu: 01/2024 - 03/2026

Celkové výdavky projektu: 7 119 124,79 €

Financovanie zo strany EÚ: 6 051 256,07 €

Stručný popis projektu:

Cieľom projektu je zabezpečenie sanácie environmentálnej záťaže na lokalite ZH (015) Žiar nad Hronom – stará skládka PO ZSNP (SK/EZ/ZH/1101), ktorá predstavuje vysoké riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie. Projekt je rozdelený na dve fázy. Cieľom prvej fázy projektu bolo získať všetky dostupné údaje o aktuálnom znečistení horninového prostredia, podzemnej vody a pôdy daného územia a na základe ich vyhodnotenia vypracovať Čiastkovú záverečnú správu s analýzou rizika znečisteného územia (predsanačnú analýzu rizika), ktorá bude východiskovým dokumentom pre realizáciu sanačných prác.

Prvá fáza sanácie zahŕňa:

- Vypracovanie projektu geologickej úlohy,
- Sled, riadenie a koordináciu,
- Vyriešenie stretov záujmov, vstupy a vytýčenie inžinierskych sietí
- Realizáciu technických, meračských a terénnych prác
- Odbery vzoriek zemín a vôd a nadväzujúce laboratórne práce
- Vypracovanie predsanačnej analýzy rizika znečisteného územia (čiastková záverečná správa s predsanačnou analýzou rizika znečisteného územia)
- Realizáciu časti prípravných prác (zriadenie staveniska, inštalácia sanačných technológií sanácie podzemných vôd a zemín, inštaláciu potrubných a elektrických rozvodov)

Druhá fáza sanácie zahŕňa:

- Sled, riadenie a koordináciu,

- Ukončenie prípravných prác
- Odbery vzoriek zemín a vôd a nadväzujúce laboratórne práce
- Zabudovanie sanačných objektov
- Inštaláciu izolačných fólií a drenážnych vrstiev
- Likvidáciu pracoviska vrátane demontáže rozvodov a technológií a konečnej úpravy lokality
- Vypracovanie záverečnej správy s analýzou rizika znečisteného územia

Cieľom odborného geologického dohľadu prvej a druhej fázy je najmä:

- Kontrola plnenia rozsahu a kvality sanačných prác stanovených schváleným projektom geologickej úlohy
- Kontrola efektivity vynakladaných prostriedkov vo vzťahu k požadovaným výstupom projektu
- Overenie a kontrola dokladovaných údajov (výsledky aktualizovanej analýzy rizika znečisteného územia, overenie výpočtov a modelov, kubatúry, analytických výsledkov, hydraulických parametrov, terénnych prác, sanačnej technológie a pod.)
- Overenie dosiahnutia sanačných limitov

Popis východiskovej situácie:

Environmentálne záťaže predstavujú dlhodobý závažný environmentálny problém Slovenskej republiky. V minulosti vznikali najmä pri neodbornej manipulácii s nebezpečnými látkami, ktoré sa priamo alebo nepriamo dostávali do jednotlivých zložiek životného prostredia a dlhodobo ich kontaminovali. Pôvodcovia znečistenia neboli legislatívne nútení podnikať opatrenia na jeho odstraňovanie, prípadne minimalizáciu jeho negatívnych účinkov na životné prostredie a zdravie ľudí, v dôsledku čoho existuje dnes na našom území množstvo potvrdených environmentálnych záťaží. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky bolo Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 124/2019 z 27. marca 2019 určené ako príslušné ministerstvo na úseku environmentálnej záťaže podľa § 5 ods. 7 zákona č. 409/2011 Z. z.

Ciele projektu sú definované v plnom súlade so strategickými plánovacími dokumentami pre systematické odstraňovanie environmentálnych záťaží „Štátny program sanácie environmentálnych záťaží SR (2016 - 2017)“ a „Vodný plán Slovenska“. V prípade, ak bol plán prác na odstránenie environmentálnej záťaže, resp. rámcový projekt geologickej úlohy vyhotovený v rokoch 2010 – 2015 bol v súlade so Štátnym programom sanácie environmentálnych záťaží SR (2010 – 2015). Tento fakt nemení skutočnosť, že je v súlade aj so Štátnym programom sanácie environmentálnych záťaží SR (2022 – 2027).

Situácia po realizácií projektu a udržateľnosť projektu:

Realizáciou sanačných prác sa zabezpečí odstránenie, resp. zníženie koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemných vodách a v horninovom prostredí s ohľadom na budúce využitie územia. Dôraz bude kladený na výber najvhodnejších metód pre sanáciu EZ. Realizácia sanačných prác neohrozí stav životného prostredia. Pri ich realizácii bude kladený dôraz na ich kvalitu, komplexnosť a finančnú efektívnosť prác vo vzťahu k definovaným cieľom projektu. Po ukončení projektu sa zlepší kvalita života dotknutého obyvateľstva, stav jednotlivých zložiek ŽP, hlavne podzemnej a povrchovej vody, ovzdušia, pôdy a horninového prostredia. Pozitívny vplyv bude mať realizácia projektu aj na okolité ekosystémy a biodiverzitu. V oblastiach s odstránenou kontamináciou sa zvýši atraktivita regiónu. MŽP SR, resp. podriadená organizácia zabezpečí systematické monitorovanie faktorov

životného prostredia po ukončení sanácie v rámci udržateľnosti projektu. V rámci priebehu monitorovania budú rozsahy stanovených chemických ukazovateľov, frekvencia odberov, počty vzoriek a typ matríc upravované na základe vývoja aktuálnej situácie a zisteného stupňa znečistenia v súlade s odbornými princípmi geologických, geochemických a vzorkovacích prác, pri dodržaní súvisiacich metodík a postupov.

Druhá fáza projektu zahŕňa samotnú realizáciu sanačných prác a ich vyhodnotenie záverečnou správou s posanačnou analýzou rizika znečisteného územia. Po ukončení sa bude lokalita monitorovať.

Na overenie účinnosti sanačných prác sa bude na lokalite realizovať etapa posanačného monitorovania po ukončení druhej fázy projektu, ktorou sa budú sledovať sanované zložky životného prostredia. Tie slúžia na kontrolu dosiahnutia cieľových hodnôt sanácie a hodnotenie vývoja zvyškového znečistenia v sanovanom území. Toto posanačné monitorovanie je súčasťou monitorovania geologických faktorov životného prostredia.